

Projektnotat

Sag: Stormflodssikring af Faaborg By og havn
Sagsnr.: 21-078
Udarbejdet af: SWB/JSS, Schönherr
Notatdato: 05.05.2022

Kystsikring Faaborg Havn og By

Overordnet forståelse og strategi

Faaborg er en by med en lang og væsentlig kulturhistorie. De små brolagte stræder, de mange bevaringsværdige huse og de mange kulturtilbud tiltrækker hvert år mange gæster og giver byens borgere værdi i hverdagen.

Faaborgs historiske bykerne ligger på en lille og høj holm mellem Faaborg Fjord og den store sø Sundet, der oprindeligt var en egentlig havbugt. Fra denne position dybt i Faaborg Fjord bag de mange småøer og med god adgang til havets rigdomme og handel – har den lille by haft de bedste forudsætninger for at vokse sig til en smuk og betydelig købstad. Vandet og kysten er altså en væsentlig del af byens dna.

Den fremtidige kystsikring er en stor og kompleks opgave. Der er en reel risiko for, at kystsikringen lægger sig som en barriere mellem den historiske bymidte og dets ophav; kysten. Tidligere har bykernen og fjorden været nærmere hinanden, men den industrielle udvikling i 1800-tallet lagde både jernbane og havn mellem by og vand. Den oprindelige kystlinje syd for Faaborg kan læses af Havnegade og Chr. D. Ixs Vej. I sagens natur ligger kystsikring langs kysten og trækker derfor en linje eller zone af terrænhævning (mure, diger, osv.) parallelt med vandkanten. Kystsikringen kan altså ende med at gøre afstanden endnu større mellem bykant og kystlinje. Derfor vil der i udviklingen af kystsikring og tilhørende promenade, der løber langs kysten, være fokus på at etablere og/eller fastholde sammenhæng på tværs – altså mellem kyst og bykant. Dette kan være fysisk såvel som visuel sammenhæng.

Som også udpeget i det vindende forslag fra parallelkonkurrencen i 2019, skal kystsikringen og den tilhørende promenade ikke udføres som et projekt, der kan ligge hvor som helst i landet. Det skal udføres under hensyn til den særlige kulturarv, der findes i Faaborg og tilpasse sig den lokale sammenhæng i materiale og karakter. Løsningerne skal så vidt muligt ikke aflæses som kystsikring, men som en sammenhængende del af byen. Helt konkret arbejdede det vindende forslag fra 2019 med skiftende materialer på promenaden, som en metode for lokal tilpasning. Indeværende udviklingsarbejder ligger i forlængelse af det vindende forslag fra 2019 og arbejder derfor videre med forslaget bærende principper om en varieret og tilpasset promenade/kystsikring, der fremmer bykernens forhold til kysten.

Kystsikringen og den tilhørende promenade i Faaborg er altså ikke én ting med ét samlet og ensartet udtryk. Den består af flere, forskellige dele. Den opfattes derfor heller ikke som en linje, men mere som en kombination af lineære og rumlige elementer, der tilsammen skaber både sikring og byrumsforbedrende effekter langs den udpegede strækning. Langs kysten mod Faaborg Fjord kan strækningen opdeles i 6 dele, der hver især repræsenterer en unik bymæssig karakter og dermed rummer forskellige udfordringer og potentialer.

Herunder beskrives de indledende og foreløbige tanker om tilpassede løsningsprincipper for de 6 delstrækninger.

Delstrækninger, fra øst mod vest

1. Fra Kirkegård til Roklub

Ved muren omkring kirkegården, omtrent hvor Dosseringen løber ud mod den eksisterende kyststi (promenaden), bør den østlige ende af en ny kystsikring begynde. Selve kirkegårdsmuren kunne muligvis forstærkes, men er ellers i sig selv høj nok til at fungere som fremtidig sikring mod havvandsstigning. Skal kirkegården sikres kan der etableres en beredskabsløsning (watertube, mobile skotter, el.lign.) v. kirkegårdens sydlige låge.

Den eksisterende sti (promenade) kan suppleres med terrænhævning og/eller mure, for at sikre baglandet mod oversvømmelse, frem til Roklubben. Det grønne areal ved Dosseringen kunne med fordel indgå i sikringen ved lokal hævnning af terrænet som en del af løsningen.

2. Fra Roklub til Havnebad

Roklubben skal have let adgang til havet og det bør i den sammenhæng undersøges om selve bygningen kan indgå som en integreret del af sikringen. Dette kunne ske ved f.eks. at tætte porte eller tilføje højt vandsskotter, og hæve indvendige installationer, så huset kan modstå en oversvømmelse.

Mellem Roklubben og Havnebadet kunne der foreslås opført en højt vandsmur, som med fordel kunne integreres med kyststien (promenaden), så der f.eks. kunne tilføres siddemuligheder med udsigt over vandet. På denne måde kunne man sikre bagvedliggende bebyggelser ved Færgevej og Stærækasserne mod oversvømmelse. Havneparkens flade kunne som eksempel hæves lidt og dermed indgå som en del af sikringsløsningen mellem Stærækasserne og Havnebadet. Dette ville understøtte sammenhængen mellem bykant og kystlinje, da parken med sådan en løsning forbliver i visuel forbindelse med vandet fra bysiden og ikke afbrudt af en egentlig mur.

Mellem roklub og havnebad kunne der arbejdes videre konkurrenceforslagets idé med trapper/træbrygge mod vandet, så aktiviteter på vandet understøttes yderligere. Det kunne ligeledes undersøges om sikringen her skulle bestå af en kombination af hårde og bløde løsninger, så vandet bliver tilgængeligt og interessant på flere forskellige måder langs denne delstrækning.

3. Fra Havnebad til Det Hvide Pakhus

Ved Havnebadet følger sikringen den eksisterende og lavtliggende promenade langs kanalen, og kunne udføres som en simpel forhøjelse af de eksisterende støttemure på strækningen.

Ved selve broen til færgelejet kan terrænet ikke hæves uden kan væsentlige omkostninger, både fysiske og økonomiske, så her foreslås anvendt en beredskabsløsning – en midlertidig lukning, som skal etableres lokalt ved stormflodsvarsel.

Strækningen fra broen til Det Hvide Pakhus kunne eksempelvis sikres ved forhøjelse af eksisterende støttemure – dog skal Spisehuset på ydersiden af den eksisterende stiføring have sikret den eksponerede del af facaden, evt. ved mobile- eller mekaniske løsninger der kan lukkes ved højt vand/stormflod.

Det Hvide Pakhus har en høj sokkel, som sandsynligvis betyder at også denne bygning med få indgreb kan indgå som integreret del af sikringslinjen.

4. Fra Det Hvide Pakhus til Øhavsmuseet

By- og havnerummet mellem Det Hvide Pakhus og Øhavsmuseet er strækningens vigtigste sted. Her er det gamle havnebassin og den historiske

bykerne nærmest hinanden. Det er her essentielt at finde løsninger der bevarer byens visuelle og fysiske kontakt med vandet, og omvendt. Der kunne eksempelvis arbejdes med en delvis hævnning af den eksisterende havnepromenade, og evt. kunne denne udvides til også at inddrage parkeringsarealerne langs Havnegade.

Det er dog usandsynligt, at sikringen på denne delstrækning kan etableres i fuld højde, uden at skade byens kontakt med vandet – så derfor undersøges også her supplerende beredskabs-, mobile eller mekaniske sikringsløsninger, som kan effektueres ved ekstremhændelser, men ikke være synlige til hverdag.

5. Fra Øhavsmuseet til Det Gamle Slagteri

Øhavsmuseets bygning har en høj sokkel, der med få indgreb tillader at den kan indgå i sikringslinjen. En fremtidig udvidelse af museet bør koordineres med sikringsprojektet, så også denne er sikret ved stormflod.

Det grønne område mellem Øhavsmuseet og Det Gamle Slagteri skal på sigt indgå i udviklingen af denne del af havnen. Men indtil planerne for udviklingen er længere fremskredne, kunne arealet indgå i sikringen ved en hævnning og bearbejdning af terrænet. Det bør tilstræbes, at arealet både før og efter en fremtidig udvikling tilbyder offentlig adgang og rekreativsmuligheder, samtidig med stormflodssikringen.

Med slagterigrundens udvikling skal det undersøges, om den store gamle Tulipbygning kan forstærkes, så også denne kan blive en integreret del af sikringslinjen. Alternativt, eller indtil da, kan sikringen føres nord om langs Havnegade.

6. Fra Det Gamle Slagteri til Faaborg Sejlklub

Nord for slagteribygningen ligger Fiskehuset, med udsalg og røgeri. En fremtidig sikring kunne her med fordel udføres, så den også beskyttede Fiskehuset og tilhørende udeserveringsområde. F.eks. som en ny halvmur, fra Havnegade til slagteribygningen.

Terrænet stiger i denne ende med Havnegade op mod rundkørslen. Ved Lillestrand skal adgangen til Faaborg Sejlklub og den nye del af lystbådehavnen opretholdes. Dette kunne opnås med lokale hævnninger af vejbane og kanter, som, fordi terrænet generelt stiger hurtigt her, er tilstrækkeligt til at sikre ejendommene på den nordlige side af Havnegade. I forbindelse med et forslag om terrænhævnningen og etablering af nye kanter, kunne der med fordel integreres en bedre forbindelse og opholdsmuligheder for bløde trafikanter mellem Havnegade/Lillestrand og sejlklubbens faciliteter mod vest.

Proces for inddragelse og dialog

Som en del af projektførelsen er tilrettelagt en proces, med det formål at sikre en god og åben dialog om de mulige fremtidige løsninger langs og i ovenstående delstrækninger.

Der er planlagt åbne og offentlige havnevandringer og borgermøder/-workshops af to omgange. Til brug ved begge opføres en række prøvehandlinger; en række fysiske byrumsinstallationer der kommer til at stå på 5 udvalgte nøglesteder langs strækningen. Installationerne skal anvendes som grundlag for dialog om de specifikke lokalstrækningers særkender: De individuelle potentialer for forbedringer, eksisterende eller fremtidige kvaliteter, særlige for netop de lokaliteter, som bør indtænkes i de endelige forslag til højtjands- og stormflodssikringens samlede løsningskatalog.

Første udgave af prøvehandlingerne skal skabe fælles forståelse for risikoen ved kommende havvandsstigninger og illustrere de højdemæssige/fysiske tilpasninger, stedet vil skulle undergå for at imødekomme den risiko.

Anden udgave af prøvehandlingerne skal konkretisere specifikke løsningsmodeller, som er tilpasset netop den del af den samlede sikringsstrækning, og de særlige byrummæssige kvaliteter der skal tages hensyn til netop dér. Udformningen af anden udgave baseres på de konkrete inputs, der modtages i første omgang af dialogprocessen.

Tidsplan for inddragelsesprocessen

Opførelse af første udgave af Prøvehandling, herunder opsætning af klistermærker med visning af sikringsniveau, samt anden information i forbindelse med prøvehandlingerne, finder sted i perioden uge 18-20. I samme periode gennemføres prædialog med udvalgte interessenter, grundejere, erhvervsdrivende og kulturinstitutioner langs strækningen.

Første havnevandring, som er åben for alle, finder sted d. 23. maj. På denne fælles gåtur besigtiges de opførte prøvehandling, den fremtidige risiko diskuteres, og konkrete stedsspecifikke forhold og muligheder drøftes.

D. 31. maj afholdes borgerworkshop på Øhavsmuseet, hvor interesserede kan deltage i projektudviklende gruppearbejder og diskutere behov og ønsker til fremtidens sikrende havnepromenade.

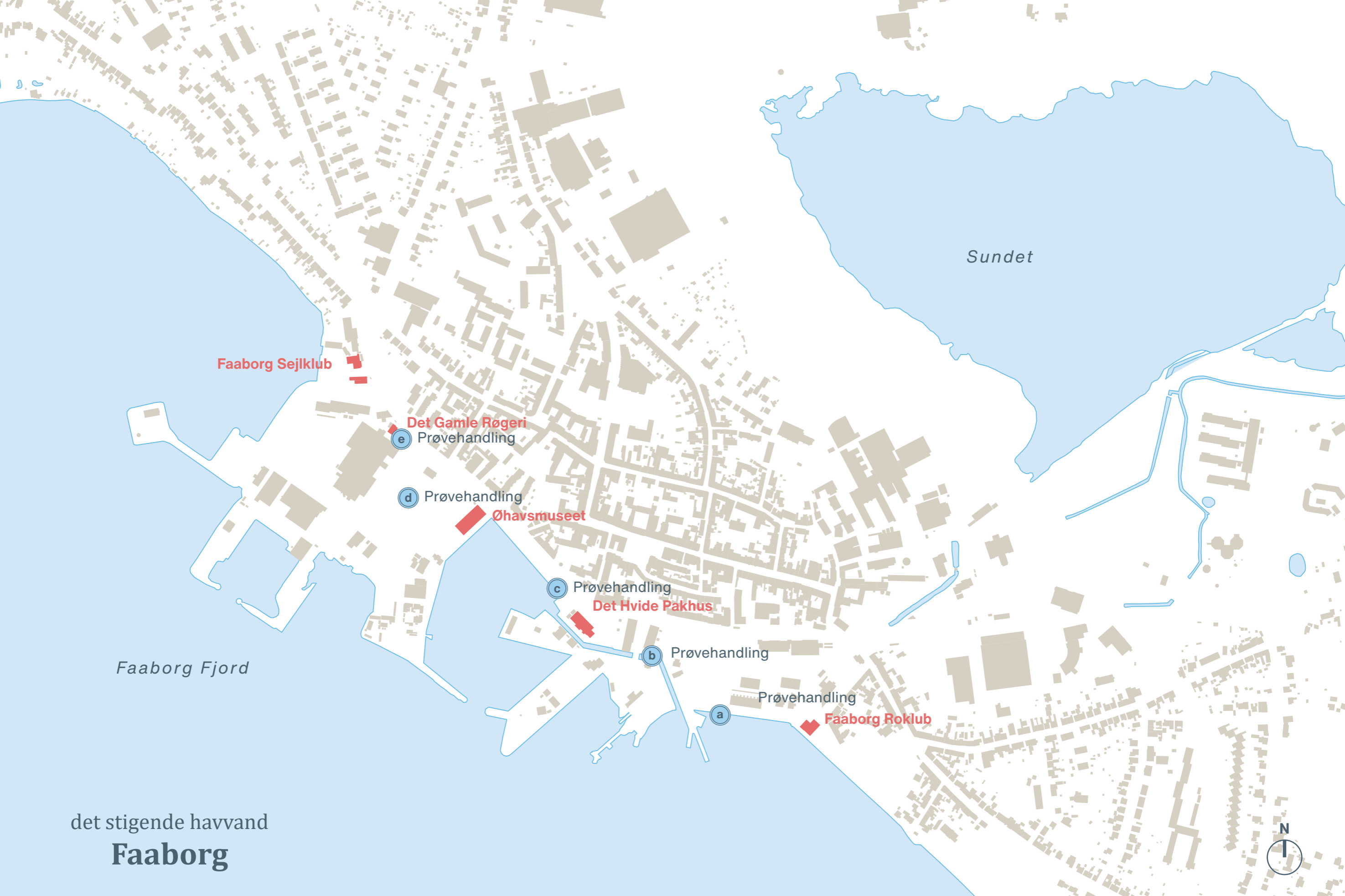
På baggrund af de inputs den første havnevandring og borgerworkshop giver, opdateres de fysiske prøvehandling hen over sommeren, så de står klar til anden runde af dialogevents i august måned.

D. 16. august gennemføres den anden havnevandring, hvorpå man besigtiger de nu opdaterede fysiske modeller og diskuterer de viste løsningsprincipper for de konkrete lokaliteter.

Anden borgermøde/-workshop afholdes på Øhavsmuseet d. 29. august, og de konkretiserede løsningsforslag og overslag på anlægsøkonomi samt rammer for bidragsfordeling drøftes.

Bilag

Vedlagt er oversigtsillustration, visende placering af de planlagte fysiske Prøvehandling i projektområdet.

Sundet

Faaborg Sejlklub

e Det Gamle Røgeri
Prøvehandling

d Prøvehandling

Øhavsmuseet

c Prøvehandling
Det Hvide Pakhus

b Prøvehandling

Prøvehandling

a Faaborg Roklub

Faaborg Fjord

det stigende havvand
Faaborg

